

ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦІ ТА РОЛІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА В ОРГАНІЗАЦІЇ

О.О. Кутас

Національний університет харчових технологій

Протягом усієї історії людства існували ті, ким керували, і ті, хто керував, адже управління як вид діяльності притаманне будь-якій спільній праці. Але до початку ХХ ст. управляючі здійснювали цю діяльність інтуїтивно, не замислюючись над даним питанням. І лише на початку 1900-х рр. управління почало виділятися в окрему науку, продовжуючи розвиватися дотепер. І сучасний розвиток суспільства показує, що успішна діяльність організації багато в чому залежить від умілого та грамотного керівництва.

У широкому розумінні управління – це процес планування, організації, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформувати і досягти цілей організації. Тобто управлінська праця – це вид суспільної праці, основним завданням якого є забезпечення цілеспрямованої, скоординованої діяльності як окремих учасників спільного трудового процесу, так і трудових колективів у цілому. Зміст управлінської праці залежить від її об'єкта і визначається структурою виробничих процесів, прийомами праці, її технічним оснащенням, а також взаєминами, що виникають у процесі виконання управлінських функцій.

Специфічною особливістю управлінської праці є розумовий характер праці працівників апарату управління, предметом даного виду праці є інформація, засобами праці – організаційна та обчислювальна техніка, а результатом праці є прийняті управлінські рішення.

Особливість праці керівників також полягає в тому, що вони самостійно не здійснюють безпосереднього впливу на предмети праці та не створюють матеріальних цінностей, а виконують управління виробництвом, його конструкторське, технологічне, економічне, фінансове забезпечення; здійснюють підготовку кадрів; управління нормуванням і організацією праці. На відміну від праці робітників, результати праці управлінського персоналу мають опосередкований характер, виявляються в результатах праці інших людей і, як правило, за часом віддалені від самого процесу праці [1].

Принципова відмінність праці управлінського персоналу за сучасних умов господарювання полягає у наявності у процесі праці розумової діяльності, високої інтенсивності праці, інформаційної насиченості, що потребує значних часових витрат на збирання, аналіз, систематизацію та узагальнення інформації. Це вимагає постійного самовдосконалення та систематичного підвищення рівня кваліфікації, формування відповідальності, прояву рішучості, ініціативи, творчої активності за умов жорсткої регламентації робочого часу.

Що ж саме відрізняє менеджера від інших категорій працівників? Стандартне визначення менеджера зводиться до того, що людина є менеджером, якщо вона відповідає за інших людей і їх роботу. Менеджер – людина, яка професійно займається управлінням, виконує специфічні види

діяльності (ролі, завдання, функції), необхідні для досягнення мети організації (підрозділу, групи) через спільну роботу людей.

Більшість робіт має негайну мету і логіку (продавець, перед яким стоїть клієнт, або коректор з рукописом, що вимагає редагування). Зовні робота менеджера має схожість з такими роботами: він відповідає на питання, робить пропозиції, розбирає папери. Однак головне не те, що менеджер робить, а те, як він це робить. Коректор, вичитуючи книгу, повинен виправити помилки у точній відповідності з правилами; для менеджера, який читає діловий папір, головне – не саме читання, а те, як він буде реагувати на інформацію. Його реакція потребує автономії, ініціативи, гнучкості, незалежності, а не слідування заздалегідь визначеним кимось схемам і процедурам.

П. Друкер виділив в роботі менеджера два специфічні завдання та п'ять базових операцій [2]. Ніхто інший в організації ці завдання не вирішує і операції не виконує, а якщо і вирішує, то його слід називати менеджером.

Перше завдання менеджера полягає у створенні справжнього цілого, більшого, ніж сума всіх його частин. Друге зводиться до гармонізації кожного прийнятого рішення щодо коротко- і довгострокових планів організації; тут потрібно балансування між стратегією, тактикою і технічним виконанням.

Базовими операціями, які реалізуються менеджером і дозволяють йому об'єднати ресурси в живий організм, є: 1) постановка цілей; 2) організаторська робота; 3) мотивація працівників і спілкування з ними; 4) вимір показників; 5) сприяння розвитку підлеглих.

Автором одного з найпопулярніших поглядів на те, чим займаються менеджери, є Г. Мінцберг. Робота менеджера розглядається як послідовний ряд ролей, які той бере на себе в процесі досягнення організаційних цілей. Виділяються три групи ролей: ролі в людських відносинах, інформаційні та ролі в прийнятті рішень [3].

Під роллю розуміється набір, сукупність певних дій, очікуваних від людини, яка займає конкретну посаду. Ролі в людських відносинах визначаються необхідністю формування відносин з іншими людьми і групами осіб, вони мають прямий вплив на статус і авторитет керівника.

Інформаційні ролі полягають в отриманні і передачі інформації, в них менеджер є диспетчером інформаційного потоку в організації, який розподіляє дані між внутрішніми і зовнішніми робочими групами і суб'єктами. Ролі в прийнятті рішень охоплюють широкий діапазон проблем: від планування часу ділових зустрічей до ведення переговорів з профспілками.

Отже, управлінську діяльність відрізняє великий ступінь свободи: в тому, що робити; в тому, як робити; в тому, коли робити. Свобода має свій зворотний бік: чим її більше, тим більшу відповідальність вона накладає. Менеджер, вибираючи спосіб виконання своєї роботи, маючи можливість внести зміни в організацію, в той же час відповідає не тільки і не стільки за свої дії, скільки за результати роботи своєї групи, підрозділу, організації. При

тому, що менеджер повинен виконувати досить різноманітні завдання і грати велику кількість ролей, тільки одне він повинен робити краще за інших у своєму колективі – керувати!

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чернушкіна О.О., Козак А.М. Особливості управлінської праці в сучасних умовах. *Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика*. 2016. Вип. 11. С. 654-658.
2. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке. М.: Вильямс, 2003. 388 с.
3. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации; пер. с англ.; под ред. Ю.Н. Каптуревского. СПб.: Питер, 2004. 512 с.